

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תולדות

(חלק ב שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת תולדות, כח מרחשון — ה'תשפ"ד (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2023

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תולדות

בשייכות צו כמה ענינים (אז זיי זיינען) „קשה . . . כקריעת ים סוף“, אז אויך לגבי הקב"ה איז עס קשה, כביכול.

איז ידוע⁵ די הסברה אין דעם, אז דער „קשה“ פון קריעת ים סוף באשטייט (בעיקר) ניט אין דעם וואָס דער ים איז נקרע געוואָרן און אין דעם וואָס דער-נאָך איז ער געווען נצב כמו נד⁶

[ובפרט לפי המבואר אין תניא, אז קריעת ים סוף איז אַ קלענערער פלא ווי בריאת שמים וארץ, איז דאָך אַ וודאי ניט שייך צו זאָגן דוקא אויף דעם „קשה“].

נאָר אין דעם וואָס ביי קריעת ים סוף זיינען געווען צוויי הפכים⁸ ביחד, „רפוא לישראל ונגוף למצרים“⁹ (וואָרום ווען דער ים וואָלט זיך ניט געשפּאַלטן, וואָלטן די מצריים ניט אַריין אין ים) – בשעת אַז מדת הדין האָט געטענה'ט מה נשתנו אלו מאלו אלו עובדי ע"ז ואלו עובדי ע"ז¹⁰. און מהאי טעמא איז עס „קשה“¹¹, וואָרום ע"פ הסדר דאָרף מען

א. אויף „ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק“, ברענגט רש"י וואָס חז"ל זאָגן: „היו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה כו' מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק“.

דאָרף מען פאַרשטיין: וויבאַלד אַז חז"ל זאָגן דעם ענין בדרך שאלה ותשובה – „מה עשה הקב"ה צר כו“ (און באַנר גענען זיך ניט צו זאָגן בקיצור ובניחותא „היו ליצני הדור אומרים כו' צר הקב"ה קלסתר פניו כו“, אַן די ווערטער „מה עשה הקב"ה“) – איז משמע, אַז אין דעם ענין פון „צר קלסתר פניו כו“ איז דאָ אַ ספעציעלער אויפֿטו, און דערפאַר שטייט עס בלשון שאלה – „מה עשה הקב"ה (בתמי): וואָס האָט דער אויבערשטער ספעציעל געטאָן צו באַוואַרענען די טענה פון ליצני הדור?

איז תמוה: אין וואָס באַשטייט דער באַזונדער אויפטו פון „צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם“? ס'איז דאָך אַ דבר הרגיל ע"פ טבע אַז אַ בן איז דומה לאביו² (עס דאָרפן זיין סיבות מיוחדות ער זאָל זיין ניט בדומה)³.

ב. וועט מען דאָס פאַרשטיין לויטן ביאור אין דעם לשון וואָס חז"ל זאָגן⁴

(5) ראה שער האמונה פל"ב (בא"א קצת). ובד"ה החודש תרנ"ד (ע' קלג) שהקושי הוא מצד שבקרי"ס הי' חיבור למעלה מהשתלשלות והשתלשלות. וראה מאמרי אדה"ו: תקס"ג ע' שטו. תקס"ה ע' רלה.

(6) בשלח טו, ת.

(7) ח"ב פ"ב.

(8) וכ"ה בשאר הענינים שנאמר עליהם הלשון „קשה . . . כקרי"ס“. וכמו קשה לזווגן (סוטה שם), שהוא חיבור ב' הפכים, דבר ונוקבא. וכן קשין מזונותיו (פסחים שם), שהמשכת מזונות הוא מבחי' מזל שלמעלה מהשתל, כמבואר בבאיה"ז (יב, ובכ"מ).

(9) ראה ישעי' יט, כב. זח"ב לו, א.

(10) ראה זח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא בשלח יד, כח. ילקוט ראובני שם, כו.

(11) וכמש"כ בזח"ב שם: קשה קמי' למעבר על ארץ דינא.

(1) ע"פ תנחומא פרשתנו א. וראה ב"מ פז, א.

(2) ראה עדיות פ"ב מ"ט ובפירוש הרמב"ם שם.

(3) אבל באגדת בראשית פל"ז: ציווה הקב"ה למלאך כו' אל תצור אותו דומה לאמו אלא לאביו – ולהעיר אשר ג"ז צריך ביאור למה לולא הציווי הי' דומה לאמו ולא לאביו. ואולי ע"פ מחז"ל אשה מזריעה תחלה יולדת זכר (ברכות ט, א. וש"נ).

(4) פסחים קי"א, א. סוטה ב, א. וש"נ – ובזהר (ח"א רז, ב. ח"ב קע, א): קשין . . . קמי קב"ה.

(א) דער הכרח צו זאָגן „אברהם הוליד את יצחק“ איז נאָר ווייל דער פסוק דער-מאָנט פריער „יצחק בן אברהם“ – און ווי רש"י¹⁹ איז מפרש „נ"י שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוּזַק לומר כו" – קען מען דאָך דערויף גופא פרעגן: די ווערטער „בן אברהם“ האָבן לכאורה ניט געדאַרפט שטייען (ווייל דאָס ווייס מען שוין פון די פריערדיקע סדרות), ובמילא וואָלט מען אויך ניט געדאַרפט באַוואַרענען און זאָגן „אברהם הוליד את יצחק“, נאָר גלייך דערציילן וועגן תולדות יצחק – „ויהי יצחק בן ארבעים שנה גו"ו²⁰?

(ב) פאַרוואָס איז די תורה מרמז די באַוואַרעניש אויף טענת ליצני הדור ערשט אין פרשת תולדות, וואו עס רעדט זיך (בעיקר) וועגן תולדות יצחק – יעקב ועשו²¹ (און אויך תולדות – מאורעות²² יצחק), און „יצחק בן אברהם“ ווערט דאָ דערמאָנט בלויז דרך אגב? דאָס האָט געדאַרפט שטיין אין דער (פריערדיקער) סדרה²³, וואו עס רעדט זיך וועגן לידת יצחק²⁴.

נאָר דער ביאור אין דעם: פון לשון הכתוב „ואלה תולדות יצחק גו"ו – מיט אַ ווא"ו המוסיף – איז מוכח אַז די פרשה קומט בהמשך צו פריער, וואו עס רעדט זיך וועגן ישמעאל. און וויבאלד

זיך רעכענען מיט מדת הדין, און ביי קריעת ים סוף האָט מען זיך ניט גע-רעכנט מיט דעם¹².

ג. עד"ו וועט מען אויך פאַרשטיין בעניננו:

ס'איז ידוע¹³ דער חילוק צווישן אברהם און יצחק, אַז אברהם איז געווען אברהם אוהב¹⁴, אַ מרכבה צו מדת החסד, און דערפאַר איז געווען עבודתו בגמילות חסדים והכנסת אורחים, און יצחק איז געווען פחד יצחק¹⁵, אַ מרכבה צו מדת הגבורה, וואָס דערפאַר איז עבודתו געווען חפירת בארות – אַראַפֿ-נעמען די ערד און שטיינער וואָס זיינען מכסה אויפן מעין און מגלה זיין די מים חיים הנובעים מלמטה למעלה.

[און דערפאַר¹⁶ איז דאָ אַ חילוק אויך בנוגע צו „יצא ממנו“ (יניקת החיצונים) ווי דאָס איז מצד (קו החסד פון) אברהם און ווי דאָס איז פון (קו הגבורה פון) יצחק: אברהם יצא ממנו ישמעאל¹⁷ – חסד דקליפה. און יצחק יצא ממנו עשו¹⁷ – על חרבך תחיי¹⁸, גבורה דקליפה].

און דאָס איז איינער פון די ביאורים פאַרוואָס דער פסוק דאַרף זאָגן און דוקא דאָ „אברהם הוליד את יצחק“ – דלכאורה איז ניט פאַרשטאַנדיק:

(12) שמטעם זה, מכת בכורות שהיתה גנוף ורפוא כאחד, הוצרכה להיות ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, ראה לקו"ש ח"ג פ' בא (ובהנשמך שם), אבל לא נאמר בזה קשה (לגבי הקב"ה). וי"ל – כיון שדום הפסח (שחיתת העז"ז דמצרים) הבדילם מאלו עועז"ו כו'.

(13) תו"א ותו"ח ריש פרשתנו. ובכ"מ.

(14) ישע"י מא, ח. סוטה לא, א (עיי"ש). רמב"ם הל' תשובה פ"ה, ה"ב.

(15) ויצא לא, מב.

(16) ראה לקו"ת ואתחנן ה, א.

(17) פסחים נו, א. ויק"ר פל"ו, ה. ועוד. וראה ס' הליקוטים (הצ"ע) ערך ישמעאל.

(18) תולדות כו, מ.

(19) כאן.

(20) וכמו שהקשו מפרשי רש"י כאן.

(21) רש"י ריש פרשתנו.

(22) ספורנו כאן. וראה גם רד"ק כאן. וראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 112 ואילך.

(23) כמו שהקשה בביאורי מהר"א, גו"א, אלשיך ועוד כאן.

(24) ובפרט, אשר גם בפועל, צר קלסתר פניו בעת יצירתו או ביום הגמלו (ראה מפרשי רש"י כאן. חדא"ג מהרש"א לב"מ שם). ובהש"י וירא (כא, ב) „שהי' זיו איקונין שלו דומה לו“ (אבל בדפוסים לפנינו הוא בתצאי עיגול).

ומהאי טעמא באוואָרנט עס די תורה
ערשט אין פרשת תולדות: בשעת מען
לערנט אַז תולדות יצחק איז עשה,
גבורה דקליפה (כנ"ל). און עיקר עבודתו
(מאורעותיו) של יצחק איז חפירת בארות
(היפך פון עבודת אברהם) – דאָמאַלסט
ווערט³¹ תוקף הטענה פון ליציני הדור, אַז
יצחק האָט ניט קיין שייכות מיט אברהם.
און מען דאַרף עס שולל זיין.

ד. און דאָס איז די שוועריקייט
(למעלה כביכול) אין „צר קלסתר פניו
של יצחק דומה לאברהם“:

דאָס וואָס אַ בן איז דומה לאביו, איז
עס מצד דעם וואָס דער בן נעמט זיך פון
אב (מגופו ומנשמתו) איז ער דומה צו
אים בגופו ובתכונת נפשו³²;

אַבער אברהם ויצחק, וויבאַלד אַז
בתכונות נפשם זיינען זיי געווען בהיפך
זה מזה, אברהם איז געווען פון מדת
החסד און יצחק פון מדת הגבורה, און
מצד דעם זיינען זיי געווען חלוקים
אויך בשכלם (כידוע³³ בענין ב"ש וב"ה,
אַז מצד דעם חילוק בשרש נשמותיהם

אַז אויך ישמעאל איז בן אברהם,
ואדרבה²⁵: בגילוי האָט ישמעאל מער
שייכות, לכאורה, צו אברהם ווי יצחק צו
אברהם, ווייל ישמעאל איז בקו החסד
(אַזוי ווי אברהם²⁶ – נאָר ער איז חסד
דקליפה²⁷, און ער נעמט זיך פון אברהם
בדרך „יצא ממנו“²⁸ – אַרויס פון אים^{28*})
און יצחק איז בקו הגבורה, היפך פון קו
החסד –

דעריבער דאַרף תורה זאָגן (אויך) ביי
יצחקן אַז ער איז בן אברהם, און נאָך
מוסיף זיין „אברהם הוליד את יצחק“, אַז
אדרבה – דער יחס פון יצחק צו אברהם
איז גאָר באופן מיוחד: ניט נאָר איז יצחק
בן אברהם, נאָר אברהם הוליד את יצחק²⁹;
אין דעם איז באַשטאַנען עיקר ענינו פון
אברהם, אַזוי ווי עס שטייט אין פסוק³⁰
„כי ביצחק (דוקא) יקרא לך זרע“.

(25) נוסף על שנולד ראשון לאברהם, יותר מ"ג
שנה – הוא ה' „בנך יחידך אשר אהבת“ –
לאברהם (ראה פרש"י כב, ב), שניהם נמולו לדעתם
ובאותו היום.

(26) ובפרט לפי המבואר בתו"ח פרשתנו (ד, ב
ואילך), ועוד, יחסד דישמעאל אינו כחסד שאר
האומות ויש לו צד אחיזה ממש בפנימיות המוחין
דאברהם. וראה לקו"ש חט"ו ע' 194.

(27) ולכאורה לאחרי עששה תשובה – ה"ה חסד
דקדושה. וצ"ע. – ויתרה מזו נפילתו היא מחסד
הנקי גדולה, חסד דתוהו (ס' הליקוטים הנ"ל ושי"ן).
וראה לקו"ש שם ע' 194 ואילך – אבל אינו שייך
לנדודי, שהרי יש צדקה בב"ן (ראה הערה הבאה).

(28) צ"ע שהרי ב"נ נצטוו על הצדקה (ר"ן לסנה'
נו, ב. הרמ"ה שם. וראה רוקח ס' שטו. וראה תו"ש
ליריא יח ס"ק ר'). – וגם לפס"ד הרמב"ם (הל'
מלכים פ"י, חל"י) שלא נצטווה הרי „אם רצה
לעשות מצוה כו' כדי לקבל שכר אין מונעים אותו
לעשותה כהלכתה כו' עולה כו' צדקה כו'“. וראה
תניא ספ"א. שערי אורה פורים (צב, א). לקו"ב
(על קונטרס ההתפעלות) להר"ה מפאריטש (מז, ב
ואילך). וצ"ע.

(28*) לקו"ת ואתחנן שם. שה"ש ט, ד.

(29) ספורנו כאן. וראה גם כלי יקר עה"פ
(ובאוה"ת – כרך א – כאן).

(30) וירא כא, יב.

(31) וע"ד החסידות יש להוסיף בזה: עיקר יניקת
הקליפות הוא מקו הגבורה (צמצום והעלם) דוקא*
– שמטעם זה קליפת עשו היא גרועה מקליפת
ישמעאל (אוה"ת וירא צג, ב. וראה ספרי האזינו לב,
ט. וראה הנסמן בלקו"ש שם ע' 197 הערה 58) –
ולכן שוללת התורה טענת ליציני הדור „מאבימלך
נתעברה שרה“ בפרשת „תולדות יצחק – יעקב
ועשו“ (ומאורעותיו דחפירת בארות כו'), כי תוקף
טענתם בא מצד מדת הגבורה והצמצום.
(32) ראה בפירוש הרמב"ם עדיות שם: לפי
שכשהוא קרוב לו במזגו כו'.
(33) אגה"ק סי' יג. לקו"ת שה"ש מת, ג. וראה
זח"ג רמה, א.

(* ראה סה"מ עת"ר (עני צה) שמקו הימין מנשלשל
רק קליפת נוגה.

בלויו אַז זייער גשמיות'דיקער אויסזעהן זאָל זיין בדומה, נאָר אדרבה: דאָס וואָס זיי זיינען געווען דומה אין זייער גש-מיות'דיקן ציור, איז ווייל זייער „קלסטר פנים“ ברחמינות איז געווען דומה.

וע"פ המבואר בכ"מ:

אע"פ אַז חסד וגבורה זיינען הפכיים זה מזה, זיינען אָבער די גבורות דיצחק אַ המשך און תוצאה פון חסדים דאברהם (ווי דער פסוק זאָגט דאָ: אברהם הוליד את יצחק).

און ניט נאָר ווייל די סיבה פון גבורה איז – חסד: חסד וויל דאָך אַז די השפעה זאָל נתקבל ווערן און רוב טובה אין יכולים לקבל³⁸ – מוז עס זיין ע"י הגבורות (צמצום השפע) דוקא³⁹ – נאָר נאָך מער: די גבורות דיצחק זיינען אַן ענין פון חסד בגילוי, דורך די גבורות דוקא טוט זיך אויף אַ ריבוי ותוספת בהשפעה⁴⁰ (כידוע בפירוש „גבורות גשמים“⁴¹), וואָס דערפאַר שטייט⁴² בנוגע יצחקן „וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק“.

און אָט די התכללות פון חסד (דאברהם) און גבורה (דיצחק) נעמט זיך מצד למעלה מסדר והשתלשלות – מצד דעם קען זיין חיבור פון הפכיים.

דערמיט וועט מען אויך פאַרשטיין דעם רמז אין לשון חז"ל⁴³ „והעידו הכל

38 ע"ד תענית כג, א.

39 לקו"ת ואתחנן יג, ג. ובכ"מ.

40 ביאורו יב, ב. סידור שער התקיעות בסופו (ושם): ולכן עיקר ומקור כל הברכות לעולם המשיך יצחק דוקא. וראה במקומות שנשמנו בהערה הבאה.

41 משנה ריש תענית. לקו"ת שם. תו"א קו, ב.

42 סה"מ תקס"ב ע' לב ואילך. ובכ"מ.

43 יהושע כד, ג.

44 לשון רש"י כאן. וכן בתנחומא כאן „שיעידו“.

זיינען זיי געווען חלוק בשכלם; ב"ש האָט נוטה געווען לחומרא און ב"ה לקולא, איז ע"פ טבע האָבן זיי געדאַרפט זיין חלוק – און נאָכמער הפכי – ובפרט בקלסטר פניהם³⁴, ווייל מראה הפנים איז פאַרבונדן מיט תכונות הנפש³⁵: אַ בעל חסד – איז בסבר פנים יפות, אַ בעל גבורה – מיט אַ שטרײנגען פנים³⁶ וכו',

ווערט דעריבער די קשיא „מה עשה הקב"ה": וואָס פאַר אַן עצה איז פאַראַן צו באַוואַרענען די טענה פון ליצני הדור, וויבאַלד אַז מצד הטבע והסדר דאַרף אברהם ויצחק – זיין הפכים בקלסטר פנים וכו', אַזוי ווי בהנהגתם זיינען זיי בחסד או בגבורה קוים הפכיים?

וויבאַלד אָבער אַז ליצני הדור האָבן גע'טענה'ט „מאבימלך³⁷ נתעברה שרה“, איז עשה הקב"ה – אַ דבר חידוש, היפך הטבע והסדר, ער אַליין „צר קלסטר פניו של יצחק דומה לאברהם“.

ה. ס'איז פאַרשטאַנדיק אויך בפשטות, אַז דאָס וואָס הקב"ה „צר קלסטר פניו של יצחק דומה לאברהם“, איז געווען ניט

34 ובזה יומתק לשון הגמרא (ב"מ שם): נחפך קלסטר פנים כו', כי מקודם לזה ה' קלסטר פני יצחק בהיפך מקלסטר פניו של אברהם (וראה הנסמן בהערה 24). – ולאגדת בראשית הנ"ל (הערה 3) ה' צ"ל דומה לשרה שעלי' אמרו"ל (ב"מ שם) האשה צרה עיני, גבורות.

35 ולהעיר ממש"נ (קהלת ה, א) חכמת אדם תאיר פניו, וצע"ק ממחז"ל (סנה' לת, א) שמחלק מראה מדעת.

36 ובפרט בהאבות שהן הן המרכבה (ב"ר פמ"ו, ו. פפ"ב, ו, 1), הרי בודאי שגופם (כולל מראה פניהם) ה' לפי אופן נשמתם.

37 וצע"ק דגם אבימלך הוא (מלך פלישתים) – חסד (דקליפה. תו"א בשלח סא, סע"ג. לקו"ת – ואתחנן ה, א. ובארוכה תו"ח פרשתנו ד"ה ואלה תולדות פ"ו ואילך).

1. די הוראה דערפון בעבודתינו איז:

ס'איז ידוע⁴⁷ דער טעם וואָס אברהם יצחק ויעקב ווערן אָנגערופן אבות ווייל זיי זיינען דער שרש ומקור פון כל אחת מנשמות ישראל, און די בחי' פון יעדערן פון די אבות קומט בירושה לכאורא מבניהם אחריהם בכל דור ודור, איז ביי יעדער אידן דאָרפן זיין די עבודות פון די אַלע דריי אבות.

דערפון איז מובן, אַז אויך דער „צר קלסתר פניו כו״, התכללות פון חסד וגבורה, קען (און דאָרף) זיין ביי יעדער אידן. ולדוגמא ווי עס שטייט אין תניא⁴⁸, בכי' תקיעא בליבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא.

וואָס דאָס איז אַן ענין וואָס איז הע- כער פון הגבלת הטבע וסדר השתלשלות. כאמור לעיל, אַז מצד סדר השתלשלות זיינען חסד וגבורה צוויי הפכית'דיקע קוים און זיי קענען ניט זיין צוזאַמען. וכמאמר הספרי⁴⁹ אַז אהבה ויראה צוזאַ- מען קענען זיין במדת הקב"ה בלבד (נאָר אין עבודת ה', ניט אין עניני העולם).

(נאָר אין דעם בכי' תקיעא כו' – זיינען דאָ צוויי מדריגות⁵⁰: א) די מרירות זאָל זיין דאָנערשטיק ביינאַכט, און די שמחה – שבת. ב) הקשה יותר – די מרירות מיט שמחה זאָלן זיין צוזאַמען, בבת אחת. און וויבאָלד אַז יעדער איד איז אַ יורש פון די אבות,

(47) שלכן אין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז, ב), כי בחי' השבטים יש לך אדם שאין בו כלל בחי' ומדריגות אלו, משא"כ בחי' האבות צריך להיות בכל אדם (תו"א וז"ל ארא נה, א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1068 בהערה).

(48) ספ"ד.

(49) ואתה נ, ה.

(50) ראה אגה"ת פ"י ורפ"א.

אברהם הוליד את יצחק" – ניט „וידעו" וכדומה, נאָר „והעידו" (און רש"י חזר"ט איבער דעם לשון אַ צווייטן מאָל: „עדות יש שאברהם הוליד את יצחק") – וואָס איז די הדגשה דאָ אין דעם ענין פון עדות?

וי"ל הענין אין דעם:

עדות איז שייך דוקא אויף אַ דבר הנעלם, אויף אַ דבר הגלוי, אפילו אויף אַ מילתא דעבדא לאגלויי, דאָרף מען קיין עדות ניט האָבן⁴⁴. דאָס הייסט – דורך עדות ווערט נמשך ונתגלה אַן ענין וואָס מצד עצמו איז ער למעלה (מגדר) גלוי – לא עבדא לגלוי. וברוחניות איז עס די המשכה פון למעלה מהשתלשלות⁴⁵.

און דאָס איז בנדו"ד דער רמז אין „עדות" – דאָס וואָס „אברהם הוליד את יצחק", התכללות חסד וגבורה, איז עס מצד המשכת בחי' שלמעלה מהשתל- שלות⁴⁶: לויט טבע ושכל קען עס ניט זיין, עס האָט קיין אָרט ניט, ס'איז אָבער „עדות יש כאן" – בדוגמא ווי עדות וואָס זיינען מעיד אַז זיי אליין האָבן עס געזען, מוז מען זיי גלויבן.

(44) ראה ר"ה כב, ב.

(45) ראה לקו"ת ד"ה אלה פקודי ס"ד. ד"ה ויקם עדות היש"ת. לקו"ש ח"ט ע' 190.

(46) ויש לקשר זה עם המבואר באוה"ת (ריש פרשתנו) שהתכללות חסד וגבורה, אברהם ויצחק, הוא מצד בחי' הדעת, ומביא שם שדעת אותיות עדות* (עיי"ש) – והרי דעת הוא בקו האמצעי שעולה עד פנימיות הכתר, עתיק (שלמעלה מהשתלשלות), והוא למעלה מהתחלקות חו"ג (דלית שמאלא בהאי עתיקא, כלא ימינא – זח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א).

* כן הלשון (דעת בלא וא"ו) באוה"ת ובכ"מ; ובלקו"ת פקודי (ז, ב) ובכ"מ: דעות (בוא"ו) אותיות עדות. ולהעיר מתקורו תס"ט בתחלתו. קה"י ערך דעות.

של יצחק דומה לאברהם – יש לקשר אויך מיט „יפוצו מעינותיך חוצה“⁵⁵, וואָס בעיקר האָט זיך דאָס אָנגעהויבן י"ט כסלו⁵⁶ (ולהעיר אַז פ' תולדות פּאַלט אויס אַלעמאַל בחודש כסלו⁵⁷ (אַדער בשבת מבה"ח⁵⁸ כסלו) – דער חודש הגאולה, אין וועלכן עס האָט זיך אויפגעטאַן דער ענין פון „יפוצו מעינותיך חוצה“:

עס שטייט אין זהר⁵⁹, אַז אין תורה זיינען פאַראַן גופי תורה – גליא תורה, און נשמתא דאורייתא – רזין דאורייתא.

ע"פ סדר ההשתלשלות זיינען זיי (נשמתא דאורייתא און גופי תורה) לכאורה צוויי באַזונדערע ענינים, און יעדערער פון זיי האָט זיך זיין אופן: גופא דאורייתא איז בגילוי און נשמתא דאורייתא בהעלם (וכמובן אויך פון דעם נאַמען רזין – סודות: בשעת מען איז מגלה, ווערט עס אויס סוד).

קומט י"ט כסלו און איז „מכריז" – „יפוצו מעינותיך חוצה“. אַז די מעינות פון פנימיות התורה זאָלן נמשך ונתגלה ווערן, און אין אַן אופן פון הפצה, און אויך אין „חוצה“.

– נוסף אויף דעם וואָס חסידות חב"ד האָט אַראַפגעטראָגן פנימיות התורה אין הבנה והשגה, חכמה בינה ודעת (וואָס פאַר דעם אַלטן רבי'ן, און אפילו ביי

וואָס אַ יורש נעמט דאָך אַלץ, במילא קען יעדער איינער (עכ"פ לפעמים) איינשטעלן זיין סדר אויך אין דעם (אופן).

ז. נאָך אַ הוראה מהנ"ל איז:

ככדי אַז אַלע זאָלן מעיד זיין אַז אברהם הוליד את יצחק, האָט דאָך דער אויבערשטער געקענט מאַכן מלכתחילה קלסתר פניו של אברהם דומה ליצחק⁵¹, דאָס איז אָבער אפילו בטבע ובשכל שווערער⁵² ווי עס איז געווען בפועל – „צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם“⁵³.

וואָס די הוראה דערפון לכא"א איז:

בשעת מען האָט פאַר זיך אַן עבודה וואָס קען געטאָן ווערן אין איינעם פון די צוויי קוין – קו החסד אַדער קו הגבורה – און ס'איז אַ ספק וועלכע פון זיי צו אויסקלייבן, דאַרף מען בוחר זיין דעם קו החסד.

ויע"ד ווי עס שטייט אין תניא בכיו"ב⁵⁴, אַז בשעת מען איז מקרב אַ אידן, איז לבד זאת וואָס „לא הפסיד שכר מצות אהבת רעים" איז „וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'“.

ח. ענין הנ"ל – אַז צוליב דער טענה פון ליצני הדור האָט מען מבטל געווען טבע וסדרי השתלשלות און מען האָט געמאַכט דעם קלסתר פניו

(55) מענה המשיח להבעש"ט שאז יבא. נתבאר בלקו"ש ח"ד ע' 1119. ובכ"מ.
 (56) תורת שלום ע' 112.
 (57) ראה שלי"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב: המועדים של כל השנה .. בכלול יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן.
 (58) שכולל כל ימי החודש, שהרי כולל ימי השבוע שלאחריו ור"ח בכללם.
 (59) ח"ג קנב, א.

(51) מכיון שההעדאה הוצרכה להיות על שייכות יצחק ואברהם (כי על זה ה' הטענה).
 (52) כי אז ה' צ"ל קלסתר פני אברהם היפך המתאים גם לפני לידת יצחק – נס למגנא!
 (53) וכמו"כ בבחי' עתיק, שהיא הסיבה והנתינת כח לצר קלסתר כו' (כנ"ל הערה 46) כלא ימינא.
 (54) פרק לב. וראה בארוכה קונטרס אהבת ישראל (קה"ת, ברוקלין, תשל"ו). וש"נ.

קלסתר פניו של יצחק ער זאָל זיין דומה לאברהם, אַז אויך פנימיות התורה וואָס מצד סדרי השתלשלות איז זי בהעלם (גבורה, יצחק) זאָל קומען בגלוי (חסד, אברהם).

און דער אַלטער רבי זאָגט⁶³ אַז אויף דעם איז מכוון דער משל פון אַ בן מלך וואָס איז זייער קראַנק געוואָרן, ביז ס'איז ניט געווען קיין עצה, נאָר צו צערייבן אָן אבן טובה וואָס איז קבועה אין כתר המלך – און וואָס איז דעם אבן טובה איז תלוי די גאַנצע שיינקייט פון „נזר העטרה המכטירה“ – און געבן דאָס טרינקען דעם בן-מלך. האָט דער מלך געזאָגט, אַז ווי גרויס ס'איז דער יוקר פון כתר המלכות, איז דאָס אָבער כאין ואפס לגבי דעם לעבן פון זיין זון.

– ע"פ דין טאָר מען זיך ניט משתמש זיין אפילו בכתר המלך⁶⁴. און דאָ איז מען אינגאַנצן מאבד עיקר הכתר – צוליב דעם בן המלך (אע"פ אַז ער איז אַ בן המלך, איז ער דאָך ניט דער מלך⁶⁵). וואָרום בשעת עס רירט אָן חיי בנו וועל-כער איז מהותו פון דעם מלך – ווערן בטל אַלע חשבונות.

און דער אַלטער רבי איז נאָך מוסיף אין דעם אַ געוואָלדיקן ענין: אפילו בשעת דער מצב פון דעם בן מלך איז אויף אַזוי פיל פאַרערגערט געוואָרן, ביז אַז ס'איז אַ 999 צי ער וועט מקבל זיין די מי הרפואה אפילו אַ טפה מהם, פונדעסטוועגן, איז כדאי און מען צערייבט דעם אבן טובה, וואָס רובה וועט

דעם אלטן רבין גופא – פאַר פעטער-בורג, איז ניט געווען אויף אַזוי פיל די התלבשות בהשגה⁶⁶, ביז אַז חסידות חב"ד מאַנט, ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר שרייבט, מען⁶¹ זאָל לערנען חסידות בהשגה אין דעם זעלבן אופן ווי מען לערנט אַ סוגיא אין נגלה – דער חוצה פון דעם לומד עצמו –

איז נוסף לזה, מאַנט מען, מען זאָל מפיץ זיין די מעיינות חוצה – כפשוטו – צו אַ זולת וואָס געפינט זיך אין „חוצה“ –

און נאָך מער: מען זאָגט דאָך „חוצה“ אָן קיינע הגבלות, ד.ה. אַז אפילו אין חוצה היותר תחתון דאָרף מען מפיץ זיין די מעיינות.

ט. לכאורה איז עס אַ תמי' גדולה ביותר: אפילו אין נגלה זיינען דאָ הגבלות, ביז וכמ"ש⁶², „ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי“, איז ווי זאָגט מען, יפוצו מעינותיך חוצה?

אויף דעם קומט די הוראה, אַז בשעת עס רירט אָן אין עצם פון אַ אידן, וואָס ער איז מושרש אין עצמות, רעכנט מען זיך ניט מיט הגבלות פון השתלשלות, און דער אויבערשטער איז מהפך וצר

60) תורת שלום ע' 114 (וראה לקוטי דיבורים ח"א כב, א ואילך).

61) ראה קונטרס: „תורת החסידות“, „לימוד החסידות“, ובכ"מ.

62) תהלים נ, טז. – אבל, נוסף על זה שגם בנגלה תורה אמרו (פסחים נ, ב) לעולם יעסוק כו' שלא לשמה – (שהכוונה בזה, גם בדרגות הכי תחתונות ב„לא לשמה“ – תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדו"ז פ"ד ה"ג עיי"ש) – כי „מתוך שלא לשמה בא לשמה“, הרי בנוגע פנימיות התורה, הבטיחו חז"ל (איכ"ר בתחלתו. ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז) הנאמר שבה (שזוהי פנימיות התורה – קה"ע שם) מחזירו למוטב.

63) „התמים“ ח"ב ע' מט [עב, א].

64) סנהדרין כב, א (וברמב"ם הל' מלכים רפ"ב: ולא בכתרו) וביותר בכתרו (ראה מפרשים למגלת אסתר ו, ט).

65) ע"ד בסנהדרין שם: אסורה לאדוני.

אָוועקגיין לאיבוד, טאָמער וועט איין טראָפּן אַריינגיין לתוך פיו של בן המלך. בימינו ממש.
 און דורך דער התעסקות אין „יפוצו מעינותיך חוצה“, ברענגט דאָס דעם

(משיחת ש"פ תולדות תשכ"ה)

